

‘ಅಯಾಸ್, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್ ಮತ್ತು ಆಗ್ರಹ’ ನಾಟಕಗಳ ತೌಲನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.

ಡಾ. ಮುರಳಿ ಕೆ. ವಿ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು

ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ, ಪುತ್ತೂರು,

ದ.ಕ.ಜಿಲ್ಲೆ-574259.

Article Link: <https://aksharasurya.com/2023/07/murali-k-v/>

ಶ್ರೀ ಅವರ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್ ನಾಟಕವು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದ್ದು 1929ರಲ್ಲಿ. ಗ್ರೀಕ್‌ನ ‘ಅಯಾಸ್’ ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಆಕಾರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಯವರು ಮಹಾಭಾರತದ ಸೌಪ್ತಿಕ ಪರ್ವದ ಕಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಂದು ಈ ಪ್ರಯೋಗ ಹೊಸ ಬಗೆಯಾದರೂ, ಕೆಲವು ಮಂದಿಯಿಂದ ಪ್ರಶಂಸೆ ದೊರೆಯಿತು. ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಚಿರಂಜೀವಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಎಂಬ ಮಹಾಪಾಪಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಕೂಗು ಕೇಳಿಬಂತು. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪುರಾಣದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಗ್ರೀಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದುರಂತಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ಊಹಾಪೋಹಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ವಿ.ಸೀ. ಅವರು 1931ರಲ್ಲಿ ‘ಆಗ್ರಹ’ ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದರು. ಆಗ್ರಹ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ನಾಟಕದ ಸಾಲುಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮೂಲ ಕೃತಿಯ ಭಾವೋನ್ನತಿಗೆ ಹಾನಿಬಾರದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಪಾತ್ರಗಳ ಘನತೆ ಕುಂದದಂತೆ, ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಮೂಲ ವಸ್ತು ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವಹಿಸುವುದೇ ಪುರಾಣ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಪುನರುತ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾದ ವಿಧಾನವೆಂಬ ನಿಲುವಿಗೆ ಮುಟ್ಟಬಹುದು.

ಪುರಾಣ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಪುನರ್ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾಗದಂತೆ ವಿ.ಸೀ. ಅವರು ಮೂಲಕಥೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯರು “ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು ಕಂಡರಿಸಿರುವ ಗದಾಯುದ್ಧ ನಾಟಕದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಂತಿದೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿ.ಸೀ. ರವರ ಆಗ್ರಹ” ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಅವರು ಗದಾಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್ ನಾಟಕಗಳನ್ನು

ರಚಿಸುವಾಗ ಮೂಲ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳ ಬಗೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಟೀಕೆಯು ವಿ.ಸೀ. ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಾಟಕ ರಚಿಸಲು ಬಹುಶಃ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿರಬೇಕು.

“ಆಗ್ರಹ” ನಾಟಕದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿ.ಸೀ. ಅವರು ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡೆ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕೆರಳಿದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಕ್ರೋಧವು ಆ ರಾತ್ರಿ ಪಾಂಡವ ಪಾಂಚಾಲರ ಪಾಳಯದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ರಕ್ತದ ಕೋಡಿವರಿಸಿತು. ಮರುದಿನ ಭೀಮನು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಕೃಷ್ಣ ಪಾಂಡವರು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ವ್ಯಾಸರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು. ಅವನ ದುರ್ಮರಣವು ಯಾವ ನಯಕ್ಕೂ ಸಗ್ಗದಿರಲು ಕೃಷ್ಣನು ಆಗ್ರಹಗೊಂಡು ಅವನಿಂದ ಪಾಂಡವರಿಗಾಗಲೀ ಲೋಕಕ್ಕಾಗಲೀ ಕೇಡು ತಟ್ಟದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಕಥೆಯು ಈ ನಾಟಕ ವಸ್ತು” ಈ ನಾಟಕದ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಭಾಷಣೆಯು “ಆಗ್ರಹ” ತನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಗದಾಯುದ್ಧದಿಂದ ತೊಡೆ ಮುರಿದು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದೆಸಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಕ್ರೋಧಗೊಂಡು ಸ್ವಾಮಿ ನಿಷ್ಕೆಯಿಂದ “ಈ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಸಮಸ್ತ ಪಾಂಚಾಲರನ್ನೂ, ಪಾಂಡವರನ್ನೂ, ಕೃಷ್ಣನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಂದು ಬರುತ್ತೇನೆ. ಸತ್ತು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ತಂದೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ನನ್ನ ಆತ್ಮ ಸದ್ಗತಿಯೇ ಹೊಣೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಾಯುತ್ತಾನೆ.

“(ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ) ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಹೋಗಿ ಬಾ ಆಚಾರ್ಯ ಬೇಗನೆ ಒಂದು ಕಲಶದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥೋದಕವನ್ನು, ತನ್ನ..... (ಕೃಪನು ಕೊಳದಿಂದ ತರವನು) ಆಚಾರ್ಯ ಹರಸೆಂದು ಇನ್ನು ನನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವೆನೆನ್ನುತ್ತಿರುವ ಈ ದ್ರೋಣ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಸೇನಾ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ಇದು ನನ್ನಾಜ್ಞೆ. “ದುರ್ಯೋಧನನ ಸಮ್ಮತಿಯ ಆಗ್ರಹದ” ಮುದ್ರೆಯ ಮುಂದೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಘೋರ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಕೃಷ್ಣನ ಕುಟಿಲೋಪಾಯದಿಂದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಪಾಂಡವರ ತಲೆಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಪಂಚ ಪಾಂಡವರ, ಪಶುಗಳ, ಸೈನಿಕರ ರುಂಡಚೆಂಡಾಡಿ ಖಡ್ಗದಿಂದ ನೆತ್ತರು ಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಕೊಂದು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಕೃಪ, ಕೃತವರ್ಮರು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೂ ಈ ಘೋರವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಈ ನಾಟಕದ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯ ಪಾತ್ರವು ಮುಂದಿನ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಪಾಂಡವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಂದ ಕೋಪದಿಂದ ದ್ರೌಪದಿಯು ಭೀಮನನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವಂತೆ ಆಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಲ್ಲಿನ ಆಗ್ರಹತನದಿಂದ ಭೀಮನಲ್ಲಿ ಸೇಡಿನ ಭಾವ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮುಂದೆ ಭೀಮ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮರ ವಾಗ್ವಾದವು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ರೌದ್ರ ಭಾವ ಸ್ಫುರಿಸಲು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಪ್ರತಿರೋಧವು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಮಾತುಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಯಾರು ಎಷ್ಟು ಬಯಸಿದರೇನು? ರಾಗದ್ವೇಷಗಳ ದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಬೇಕಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ತಾಮಸಕ್ಕೆ ಸೆಳೆಯುವುದು; ಬುದ್ಧಿಯ ಹದ ಕೆಡುವುದು; ದುರ್ಬಲ ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮ ನಾಶವಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು. ಅಂತ ದೃಶ್ಯವು ನಾಟಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಿಂದ ದೂಷ್ಯನಾಗಿ, ಎಲ್ಲಾ ನೆನಪುಗಳು ಅಳಿಸಿಹೋಗಿ, ತಲೆಯ ರಕ್ತವೂ ಹರಿಯುತ್ತಲೇ ಇರಲು ನಿಂತಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೇ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವ ಶಾಪವು ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮವು ದುರ್ಬಲವಾಗುವುವು.

“ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ ಕೃಷ್ಣಾ! ಕ್ರೋಧದಿಂದ ನಾಶವಾದೆ, ಇಷ್ಟು ದಿನ ಬದುಕಿದುದು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು” ಎಂಬ ಆತ್ಮ ವ್ಯಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಮುಳುಗುತ್ತಾನೆ. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಅಹಂಕಾರ ಪರಿವರ್ತನೆಯೇ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

‘ಆಗ್ರಹ’ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೊಗಳಿಸಿ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ, ದುರಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಶಾಬ್ದಿಕವಾಗಿದೆ. ನಾಟಕದ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಭಾವ ಮೈದಾಳುವುದಿಲ್ಲ. ಭೀಮ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮರ ಸಂಭಾಷಣೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ರೌದ್ರ ರಸವನ್ನು ಸ್ಫುರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲವೂ ನಿರಶವಾಗಿದೆ. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಷ್ಟು ಮೂಲಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದೆ. ರಾಗ ದ್ವೇಷಗಳ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ‘ತಾಮಸ’ದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮರು ಸಾತ್ವಿಕದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದರ ಪ್ರತೀ ಚಿತ್ರಣವೂ ವೈದೃಶ್ಯ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದಂತಿದೆ. ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಆದ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬರದಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕರಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು

ಕೊಲ್ಲುವ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನದು ದುರಾಗ್ರಹ. ಪಾಂಡವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಅಮಾನುಷ್ಯ ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿರಿಸುವ ಕೃಷ್ಣನದು ಸದಾಗ್ರಹ. ಹೀಗೆ “ಆಗ್ರಹ” ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ದ್ವಯಾರ್ಥ ಅನ್ವಯ. ಮಹಾಭಾರತ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತೃಜೇದೇಕಂಕುಲಸ್ಯಾರ್ಥೇ... ಎಂಬ ಸೂತ್ರಪ್ರಾಯ ವಾಕ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಮಹಾಭಾರತದ ನ್ಯಾಯಾನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದು ಉಚಿತವೇ ಆದರೂ ನಾಟಕದ ಉದ್ದುದ್ದ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ಕ್ರಿಯೈಕ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗ ತಂದಿವೆ. ಇದು ಓದುವ ನಾಟಕ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬದ್ಧವಾಗಿ ರಚಿತವಾದ “ಆಗ್ರಹ” ನಾಟಕವು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಘೋರ ಶಾಪದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಲೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ನಾಟಕವು ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಘೋರವಾದ ಶಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಶ್ರೀರವರ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್” ನಾಟಕ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಿಂದ ‘ಅಲೆಮಾರಿತನದ’ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮನುಷ್ಯ ಸಾವನ್ನು ಹೊಂದಲೇ ಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿ ಶ್ರೀಯವರು ಚಿರಂಜೀವಿತನದಿಂದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಮುಕ್ತನಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ “ಆಗ್ರಹ” ನಾಟಕವು ಹಳೆಯ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆ ಕಾಲಾನಂತರವೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಗ್ರಹ ನಾಟಕ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ “ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್ ನಾಟಕವು ಹೊಸ ಬಗೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಪರಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಯ ನೆಲದ ವಾಸನೆಗೆ ಹೊಂದಿಸಿ, ಮಾನವೀಯ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಗೆ ಸಾವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಯವರು ಮೂಲಕಥೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಇದರಿಂದ ದೊರೆತ ಯಶಸ್ಸು ಮುಂದೆ ಇಂತ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು.

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ತೋರುವ “ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಆಗ್ರಹ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ “ಮುಕ್ತಿಗೆ ಆತಂಕವುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ಸಹಜತೆಗೆ ಅಥವಾ ಸಹಜ ಗುಣಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು. ವಿ.ಸೀ.ರವರು ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಆಗ್ರಹ ನಾಟಕ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ‘ಆಗ್ರಹ’ ನಾಟಕದ ಆಧುನೀಕತೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ‘ಆಗ್ರಹ’ ನಾಟಕವು ಕಾರ್ನಾಡರಂಥವರು

ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ಆಧುನಿಕ ರೀತಿ ನೀತಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಆಧುನೀಕತೆಯ ನಾಟಕ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಕೃತಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

‘ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್’ ನಾಟಕವು ‘ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಗೀತೆ’ ಗಳಂತೆಯೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾರ ಶಾಖೆ ಬೆಳೆಯಲು ಹೊಸ ದಾರಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕ ಕೃತಿ. ಗ್ರೀಕ್ ರುದ್ರನಾಟಕ ಮಾದರಿಯ ರುದ್ರನಾಟಕ, ಸೋಪೋಕ್ಲಿಸ್‌ನ ‘ಅಯಾಸ್ ನಾಟಕದ ಅನುವಾದವಾದರೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿಯೆನ್ನುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀರವರ ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಕೃತಿ. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್ ನಾಟಕವು ಗ್ರೀಕ್ ನಾಟಕದ (ಆಯಾಸ್) ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಮುಂದುವರೆದು ಅದೇ ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಇದರ ಕಥಾನಕವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸದಂತೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಎರಕಹೊಯ್ದಂತೆ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗ್ರೀಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವರ ಎಲ್ಲಾ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳಿಗೆ ದೈವದ ನಿರ್ಧಾರದ ನಿರ್ಧಾರಗಳೇ ಕಾರಣ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದೇ ಬಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಯಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಫೀನೆ ದೇವತೆಯನ್ನು ಅಸಡ್ಡೆಯಾಗಿ ಕಾಣುವಂತದ್ದು, ಅವಳ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಅಯಾಸ್ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ದೈವದ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್ ಕೂಡ ‘ರುದ್ರ’ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಮಂಕು ಕವಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಗ್ರೀಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದೈವಕ್ಕೆ ತಲೆ ಬಾಗದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ದುರಂತವನ್ನುಪ್ಪುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ರವರು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು, ಪರಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೂ ಇಲ್ಲಿಯ ನೆಲದ ವಾಸನೆಗೆ ಹೊಂದಿಸಿ ಮಾನವೀಯ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಗೆ ಸಾವನ್ನು ಶ್ರೀಯವರು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೊರಕಿಸಿದ್ದು, ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭದಿಂದ ಒಡಮೂಡುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗದಂತದಾಗ ಅಥವಾ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದಾಗ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಂತಹ ಅಪಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇವನ್ನೇ ವಿಧಿ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಾನಸಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ‘ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್’ ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ಉದಾಹರಣೆಯೂ, ಆಧಾರವೂ ಆಗಬಲ್ಲ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಚಿರಂಜೀವಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯೆಂಬ ಮಹಾಪಾಪಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಯವರು ನಾಟಕ ಮೂಲಕ ತಂದಾಗ, ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪದ ಭಾರತೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ 'ಆಗ್ರಹ' ನಾಟಕವು ಮೂಲ ರೀತಿಯ ಒಪ್ಪನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಆಗ್ರಹ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶವಾಗಿಟ್ಟು ನಾಟಕ ರಚನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಗೆ ಅಲೆಮಾರಿತನ ಶಾಪದಿಂದ ನಾಟಕ ಮುಕ್ತಾಯವಾದರೂ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಮೇಲುಗೈಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಪುರಾಣ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಯಾಸ್- ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್ ಮತ್ತು ಆಗ್ರಹ ಈ ಮೂರು ನಾಟಕಗಳು ಕಾಲಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಕೃತಿಗಳು. ಗ್ರೀಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೈಜ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು 'ಅಯಾಸ್' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡರೆ, ಅವನ್ನೇ ಹೋಲುವ ಮಹಾಭಾರತದ ಸೌಪ್ತಿಕ ಪರ್ವದ ಕಥೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಶ್ರೀರವರು ದುರಂತ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು 'ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್' ನಾಟಕದಿಂದ ನೀಡಿರು. 'ಆಗ್ರಹ' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪುರಾಣ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದು ಒಂದು ನಿಷ್ಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಯಾಮ ಎಂದೇ ಕರೆಯಬಹುದು.

ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ:

1. ಅಯಾಸ್, ಅನುವಾದ: ಹೆಚ್. ಎಂ. ಚೆನ್ನಯ್ಯ.
2. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್, ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ., ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ಆಗ್ರಹ (1931ರ ಮೊದಲ ಪ್ರಕಟಣೆ), ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ.
4. ಶ್ರೀನಿಧಿಯಲ್ಲಿನ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್ (ಲೇಖನ), ಕ. ವೆಂ. ರಾಜಗೋಪಾಲ್.
5. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಪ್ರಜ್ಞೆ (1983ರ ಮೊದಲ ಪ್ರಕಟದಿಂದ), ಡಾ|| ಕೆ. ಎನ್. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಯ್ಯ.